

ՌՈՒՍԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻ

**ՄՈՍԿՎԱՅԻ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆ ՌՈՒՍԻՈ ՊԱՏՐԻԱՐԺ
ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՎ ԱԵԼՔՍԻ ՍՐԲԱԶԱՆԸ ՊՈԽՐԵՇԻ
ՀԱՅՈՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԿԱՅՑԵԼԵ**

**ՆՈՐԻՆ ՍՐԲՈՒԹՅՈՒՆ ԱԼԵՔՍԻ
ՄՈՍԿՎԱՅԻ ԵՎ ՀԱՄԱՅՆ ՌՈՒՍԻՈ ՊԱՏՐԻԱՐԺ**

Ռուսմանիո թեմի Առաջնորդական Փոխանորդ Տ. Վազգեն վարդապետի, եկեղեցական իշխանությանց և Հայաստանյան Ճակատի հրավերով Մոսկվայի և Համայն Ռուսիո օրթոդոքս Պատրիարք Ամենապատիվ Ալեքսի Սրբազան հաճած է այցելել հայոց եկեղեցին, հունիս 8-ին, կիրակի օրը:

Քանի մը հազարի հասնող հայեր եկեղեցի լեցված են, որուն դռներն մինչև փողոցի դարպասը գորգեր կը փախին: Անոնց երկայնքով կազմված անցքին երկու կողմը աշակերտներն ու ուսուցիչները, յուրաքանչյուրը ծաղկեփուռ մը բռնած, կշարվին: Վեցական ուսման և խորհրդային դրոշակներ ալ պատռված են երկու կողմերը:

Ս. Պատրիարքը կը հասնի ժամը 17-ին, և մուտքին առջև կրնդունվի առաջնորդական Փոխանորդ Տ. Վազգեն վարդապետին, Թեմական խորհուրդին, Հայաստանյան Ճակատի Կեդրոնական Մարմինն և Եկեղեցական խորհուրդին կողմից:

Այսպես կազմված թափորը գորգերու վրային կհառաջանա դեպի եկեղեցի: Աշակերտները անոր անցած ատեն ծաղկեփունջերը կենտեն դետին: Նորին Սրբազնության շքախմբին մաս կկազմեին Լենինկրատի և Նովկորոտի մետրոպոլիտը, Վիտալի Արքեպիսկոպոսը, սովետական ղեկավարական կողմն Ն. Էլիբեկյան և Ֆեոդորով, ռուսական Դավանությանց նախարարության բարտուղար Հայր Տոքո. Վասքա, այլ անձ-

նավորություններ և ռուս ու ռումին հոգևորականներ:

«Հրաշափառ» շարականի երգեցողությանը Նորին Սրբությունը կառաջնորդվի մինչև եկեղեցիին խորանը, զանգակներու զողանջներուն մեջ: Եկեղեցական արարողությունը կսկսի, որուն ավարտումեն հետո Առաջնորդական Փոխանորդ Տ. Վազգեն վարդապետ ավուր պատշաճի բարոզ մը կխոսի, ողջունելով ռուս օրթոտոքս եկեղեցվո Պետր:

ԱՌԱՋԱՆՈՐԴԱԿԱՆ ՓՈԽԱՆՈՐԴ Տ. ՎԱԶԳԵՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԲԱՐԻ ԳԱՆՈՒՍԻ ԽՈՍՔԸ

«Այս օր է զոր արար Տէր. եկայք ցնծացուիք և ուրախ եղիցուի ի սմա» (Սաղմոս 117-23):

Այս սաղմոսերգությանը է, որ պետք է սկսինք այսօր մեր խոսքը, երբ Նորին Սրբություն Ալեքսի Ամենապատիվ Պատրիարքը Մոսկվայի և Համայն Ռուսիո, իրեն ընկերակցող Սրբազան Հայրերուն հետ միասին մեզ մոտ կուգա, այս մեր սուրբ տաճարին մեջ, զմեզ ճանչնալու և մեզ հոգեպես մխիթարելու:

Աստուածառար մեծ և սուրբ հուզումներ կաշեկոծեն մեր հոգիներն այս պահու, և մենք զՁեզ կղիմավորենք Ամենապատիվ Սրբազան Հայրեր, խոր երախտագիտական զգացումով լեցված:

Մեր երախտագիտության մտածումը կուղղվի նաև Նորին Սրբության՝ Նիկոգիմ Պատրիարքին Ռումանիո և ռումին Օրթոտոքս Ս. Եկեղեցվո, որոնք մեզ այս առիթը ընծայեցին, երբ մենք իրենց լուսավոր օրինակին հետեւելով՝ կրնանք ահա մեր մեջ ընդունիլ և մեծարել Ռուս Օրթոտոքս Ս. Եկեղեցվո բարձր ներկայացուցիչները:

Հանուն Հայաստանյայց Ս. Եկեղեցվուն, հանուն Ռումանահայ Թեմական Խորհուրդին և Պուրբերի Թաղականության և ամբողջ համայնքին՝ խոնարհաբար կխնդրենք Ն. Ս. Ալեքսի Պատրիարքին, Լենինկրատի և Նովկորոտի Սրբազան մետրոպոլիտ Գրիգորին և Վիտալի Սրբազան Արքեպիսկոպոսին, որ ընդունին բարի գալուստի մեր քրիստոնեական ողջունը, ողջուն մը, որ կբխի մեր բոլորիս սրդիական անխառն սիրո ամենաջերմ զգացումներին:

Օրթոտոքս եկեղեցվո և մեր Հայաստանյայց եկեղեցվո միջև միշտ ալ եղած են ամենատեսալի բարեկամական կապեր և միշտ ալ պիտի ըլլան:

Բայց մեր եկեղեցիներու միջև գոյություն ունեցող եղբայրական սիրոյ և ներդաշնակ գործակցության կապերը մինք տեսանք ու զգացինք մանավանդ Ս. Էջմիածնի մեջ,

1945-ի Հայ Ազգային-Եկեղեցական ժողովին առթիվ, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոս Գևորգ Զ Հայրապետի սովույն, խոսքին և գործքին մեջ:

Ամենապատիվ Պատրիարք Հայր, իրական Ամենայն Հայոց Հայրապետը Ձեր ճշմարիտ եղբայրն է ի Քրիստոս և այն բաշ հովիվագետը, որ Սովետական Հայրենիքի պաշտպանության համար մղված կռիվ ծանր, բայց հերոսական օրերուն հանդես եկավ որպէս Ձեզ մարտակից եղբայր, մարտի և հաղթանակի հրաշք կարգալով իր ժողովուրդին: Ու այսօր ալ Ամենայն Հայոց Հայրապետը Ձերդ Սրբազնության կողքին միշտ արթուն և ապահով պահապան մըն է սովետական ժողովուրդներու եղբայրության, և Ձեզ միշտ աղոթակից ըլլալով, Ան, հանուն Հայաստանյայց Աստուածակառույց Եկեղեցվուն, կօրհնէ մեծ և ազնիվ ռուս ժողովուրդը, որոնց զուգու կանգնած է իմաստուն ու բաշ Սպարապետ Ստալին:

Ս. Էջմիածինը միշտ պիտի աղոթէ և պիտի փորձէ Սովետական Միության ժողովուրդներու եղբայրության, խաղաղության և ազատության, ու անոնց մեծ և միացյալ Հայրենիքին փառքին համար:

Ամենապատիվ Սրբազնագույն Պատրիարք Հայր, ծնկաշոք կաղոթենք առ Ամենակարողն Աստուած, որ պարգևէ Ձեզ երկար ու արդունավետ կյանք և երջանիկ հովիվություն ի ծաղկումն Ռուս Օրթոտոքս եկեղեցվուն և հուրախություն ռուս ժողովուրդին և անոր Ս. Եկեղեցվուն ճշմարիտ բարեկամներուն, որոնց շարքին կխնդրենք որ դասեր նաև զմեզ հայերն՝ ժողովուրդ և եկեղեցի:

Ամենապատիվ Պատրիարք Հայր, խոնարհաբար կխնդրենք Ձերդ Սրբությունին՝ տվեք մեզ Ձեր սուրբ օրհնությունը:

Առաջնորդական Փոխանորդ Տ. Վազգեն վարդապետի բարի գալուստի խոսքը ողջունելով:

բնի և հումեն թարգմանությանը կարգաց-
վեցան Թեմական հոգևորդի անդամներ

փաստարան Դ. Ասվատուրովի և տոբիս Ե.
Փափազյանի կողմի:

ՆՈՐԻՆ, ՍՐԲՈՒԹՅՈՒՆ ԱԼԵՔՍԻ ՊԱՏՐԻԱՐԺԻ ԽՈՍՔԸ

«Ես շատ ուրախ եմ, որ կայցելեմ Ձեր
Եկեղեցին և համայնքը, որ այնքան սիրով
կապված կոեսենեմ իր Եկեղեցիին:

Ես ձեր Կաթողիկոսին, Նորին Սրբառքուն
Պետրոս Զ-ի հետ մշտապես նամակագրության
մեջ եմ: Ես կհանձնամ ձեր Եկեղեցվո թագ-
մաքիվ հովիվները: Անոնցմե շատերուն հետ
ծանոթանալու առիթ եմ ունեցած նաև ար-
տապանմանի մեջ, այսպես՝ Եգիպտոս, Սրու-
սաղեմ, Պեյրուր, Անրիլիաս, Թեհրան և այլ
վայրեր:

Ամեն տեղ վայելած եմ անոնց հյուրասի-
րությունը և սխալեցած եմ անոնց կրոնա-
կան ու ազգային հաստատություններուն
վրա: Ով որ Եկեղեցական պատմությունը
գիտե, անոր ծանոթ է քե հայ ժողովուրդը

գտնվելով ազգային քաղաքական դժվարա-
գույն պայմաններու մեջ, Հայ Եկեղեցին
չկրցավ 451 թվին Քաղկեդոնի տիեզերական
ժողովին ղրկել իր ներկայացուցիչները, որմե
հետո Հայ Եկեղեցին առանձնացավ: Բայց և
այնպես, մենք բոլոր քրիստոնյաներս միե-
նույն Աստուածը կպաշտենք, ուստի և ես
կկարծեմ, որ բաժնված Եկեղեցիները նորեկ
կմիանան խաղաղության սուրբ գործին շուրջ
և մենք բոլորս մեր լեզուներով կընենք մեր
պատարագները «որպես յերկինս և յերկրի»
(այս վերջին բառերը Ն. Սրբությունը ըսավ
հայերեն լեզվով):

Կորհենեմ ձեզ բոլորդ և ձեր ամբողջ հա-
մայնքը»:

Այնուհետև Ն. Սրբությունը թափուրով ա-
ռաչնորդվեցավ Մշակույթի Տան վերի սրա-
հը, նախապես կարճ այցելություն մը տա-
լով գրադարանին:

Վերի սրահին մեջ Հայաստանյան Ճակա-

տի Կեդրոնական Կոմիտեի նախագահ Վա-
հան Դանիելյանը, հանուն հիշյալ կազմա-
կերպության և Ռումանա՛այ գաղութի, խո-
սեցավ հետևյալ ճառը, որուն ուսանքին
թարգմանությունը կարգաց Դ. Եգիպտյան:

ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՆ ԺԱԿԱՏԻ ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՎԱՀԱՆ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆԻ ԽՈՍՔԸ

Ձերդ Սրբություն,

Ռումանա՛այ գաղութին համար պատմա-
կան օր մըն է այսօր և մեծ պատիվ մը
Ձերդ Սրբության այս այցելությունը:

Մեզի կատարված այս բարձր պատիվը
Ռուս Օրթոդոքս Եկեղեցվո արժանավոր Պե-
տին կողմն՝ մենք կնկատենք բարձր ուշա-
դրության երաշխիք մը՝ իր 16 դարերու
պատմական հնությունը հպարտ Հայ Եկե-
ղեցվո հանդեպ:

Ձերդ Սրբության բարձր ներկայությունը
մեր մեջ շատ բնական կերպով մեր միտքե-
րը կտանի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գե-
վորգ Զ-ին, որովհետև մենք, Նորին Սրբու-
թյան հոգեւոր զավակներս, գիտենք թե՛ Ռուս
Օրթոդոքս Եկեղեցին և Հայ Լուսավորչական
Եկեղեցին մեր ընդհանուր Հայրենիքի մահու
և կենաց ահավոր պայքարի ամբողջ ըն-
թացքին, որ մղվեցավ Գեներալիսիսիմուս
Ստալինին հանձարեղ ղեկավարության ներ-
քո, ձեռք ձեռքի տված լիովին կատարեցին
իրենց պարտականությունը Սովետական

Հայրենիքին և անոր բոլոր ժողովուրդներուն
հանդեպ:

Եվ հայ ժողովուրդը իր Հայրենիքին մեջ,
ինչպես և մենք ի սխիստու աշխարհի ցրված
հայերս, արդար հպարտությամբ մը հետե-
վեցանք երկու եղբայրական Եկեղեցիներու
այդ հայրենանվեր ու անզուգական տոգո-
րումներուն և գործերուն, ու ունեցանք այս
զուգ Եկեղեցիներու արժանավոր Պատերուն
հանդեպ անհուն երախտագիտության զղաց-
մունքներ:

Ձերդ Սրբություն,

Մեր այս որդիական ջերմ զգացմունքները
կնորոգենք այսօր Ձեզի, և միտածամանակ
կխնդրենք Ձերդ Սրբութենեն, որ հաճիք Ձեր
հայրական օրհնությունը տալու Սովետական
Հայրենիքի այս հեռավոր, բայց հայրենա-
բաղձ զավակներուն, որոնք Ձերդ Սրբության
Բարձր անձին մեջ կտեսնեն այդ Հայրենիքի
արժանավորագույն ներկայացուցիչներին
մին:

Հանդէն Ռումանիո Հայաստանյան Ճակատ կազմակերպության և Ռումանահայ գաղութի թույլ տվեք ըսելու Ձերդ Սրբության.— Բարի եկաք:

Կցանկանք Ձերդ Սրբության կատարյալ առողջություն և կմաղթենք երկար կյանք:

Կեցցե մեր սիրելի Հայրենիքը՝ Սովետական հզոր ու միաձուլ Միությունը:

Կեցցեն սովետական ժողովուրդները:

Կեցցե հայ ժողովրդի ավագ եղբայր ռուս մեծ ժողովուրդը:

Կեցցե Սովետական Միության տնդուդական Առաջնորդ Գեներալիսսիմուս Ստալինը:

Կեցցե Ռուս Օրթոտոքս եղբայրական եկեղեցին:

Եվ կեցցե իր արժանավոր Պետր՝ Նորին Սրբություն Մոսկվայի և ամբողջ Ռուսիո Պատրիարք Ալեքսին:

Նորին Սրբություն Պատրիարք Հայրը հետևյալ հակիրճ, այլ սրտալից խոսքերով պատասխանեց.—

«Ես շատ ուրախ եմ և բախտավոր ձեր

նորդ Հոր, հայ համայնքի և հայ եկեղեցականներու կենացը»:

Անմիջապես հետո Ն. Սրբության աջը համբուրելու մոտեցան Թեմական և Նորհուրդի

Ն. Ս. Ալեքսի Պատրիարքը Հայ Մշակույթի Տան Ոսկյա Մատյանի մեջ արձանագրում է իր այցելության մասին:

մեջ գտնվելու, դժբախտաբար սակայն միայն կարճ ժամանակվա մը համար»:

Այնուհետև շամպայն հրամցվեցավ. Նորին Սրբություն Պատրիարք Ալեքսին բաժակը բարձրացնելով ըսավ. «Այս առաջին բաժակս կխմեմ Ն. Ս. Գևորգ Զ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կենացը: Այս երկրորդ բաժակս կխմեմ ձեր Առաջնորդական Փոխա-

անդամները, Հայաստանյան Ճակատի և Թաղականության նախագահները ու բազմաթիվ ներկաների Այս Ն. Սրբության մատուցվեցավ Հայ Մշակույթի Տան Ոսկյա Մատյանը, որուն մեջ հաճեցավ գրել հետևյալ նշանակալից խոսքերը.

«Շատ ուրախ եղա այցելելու համար հայոց շատ գեղեցիկ եկեղեցին և Մշակույ-

րի՝ Տունը: Կհայցեմ աստուածային օրհնությունը հոգևորականության և ամբողջ հովատացյալ համայնքին վրա»:

Ա. Լ. ՔՄԻ

Պատրիարք Մոսկվայի և համայն Ռուսիո
8 մարտ 1947 թ. Պուտրեշ

Այնուհետև Ն. Սրբության և ներկաներու միջև սկսավ սրտագին, ազատ ու անպաշտոնական խոսակցություն մը, որ տեղի շուրջ կես ժամ մը, մինչ մյուս կողմին հյուրասիրությունը կշարունակվեր: Այս ազատ խոսակցության ընթացքին, Առաջնորդական Փոխանորդ Հայրը կխնդրե Ն. Սրբության, հարմար առիթով մը հաղորդելու Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին իր ապավորությունը: Պատրիարք Հայրը այսպես կատասխանե Տ. Վազգեն վարդապետի խրնդրանքին. «Մոսկվա հասնելուս, հեռագրով պիտի հաղորդեմ Գևորգ Զ Կաթողիկոսին իմ այս այցելության և Ձեր ընդունելության համար ստացած գեղեցիկ տպավորության մասին»:

Ժամը 6, 30-ին Նորին Սրբությունը, անգամ մը ևս օրհնելով ներկաները, իր շքա-

խմբով հեռացավ Մշակույթի Տունն ու Քակին մեջ հաղարավոր հայ բաղժությունը դեռ կսպասեր Նորին Սրբության, որ ծափերու տեղատարափին տակ հեռացավ:

Ն. Ս. Պատրիարք Ալեքսիի այս այցելությունը իբրև հազվագյուտ իրադարձություն մը պիտի արձանագրվի մեր համայնքի պատմության մեջ: Այս բարձր այցելությամբ, մեծ, շատ մեծ պատիվ մըն էր, որ տրվեցավ Ռուսահայ գաղութին, որ անշուշտ պիտի հասկնա, թե Ն. Սրբության այս հայրական ժեստը կատարվեցավ իբրև բնական հետևանք մեր Հայրենիքի՝ Սովետական Հայաստանի ու Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսության ունեցած համեստ, այլ իրավահավասար դիրքին Սովետական Միության մեջ և հոն գտնվող բազմաթիվ դավանությունից կողքին:

Հայ համայնքը կատարեց իր պարտականությունը գեղեցիկ կերպով. այս ալ իր վարիչներու բարեմասնության պիտի վերագրել, զոր և կարձանագրենք այսուեղ ամենայն հաջությամբ:

Ա. Տ.

(«Հայաստանեան Ճակատ» թիվ 47, 1947 թ.)

